

POLITICI ELECTORALE PRACTICATE DE CĂTRE B.P.D. ÎN ALEGERILE DIN 19 NOIEMBRIE 1946, ÎN JUDEȚELE SATU MARE ȘI BIHOR

de

Augustin Țărău, Nicolae Mihu

În legătură cu victoria în alegerile din noiembrie 1946 a B.P.D. au fost emise opinii diferite. Sub regimul comunist, lucrările apărute au prezentat trunchiat desfășurarea evenimentului amintit, cercetătorul de arhive fiind supus în permanență, direct sau indirect, rigorilor instituite de cenzură. Din această cauză informațiile referitoare la activitatea *partidelor istorice* au fost omise sau au fost interpretate într-o lumină negativă, convenabilă doctrinei istorice oficiale¹. Tot din aceste motive au fost ignorate informațiile care aduceau atingere *prestigiului* formațiunilor politice de stânga angajate în întrecerea electorală².

Istoriografia de după anul 1990 a reușit în bună parte să facă reparațiile necesare și în ce privește tratarea obiectivă a momentului scrutinului din toamna anului 1946, oferind studii pertinente fundamentate pe informațiile stocate în arhive. Pe aceste coordonate s-au aliniat și cercetările colegilor din cadrul Arhivelor Naționale ale României care au prezentat publicului interesat un valoros pachet de 5 volume cuprinzând cele mai importante documente de epocă ce evocă tabloul politic și economic înregistrat de societatea românească în perioada tranziției spre comunism. Acestui efort i s-au aliniat apoi și cercetători din institutele de la Cluj, Iași sau București precum și din alte centre din țară. Nu în ultimul rând, trebuie menționate preocupările Institutului de Studiu al Totalitarismului și cele ale Academiei Civice, mai cu seamă în condițiile crizei de finanțare cu care se confruntă astăzi cartea de istorie.

Pe lângă această activitate pozitivă, ar fi potrivit să amintim și de existența unor aspecte mai puțin benefice, întâlnite în diverse studii, de a subscrie necondiționat unor clișee istorice prefabricate de istoriografia occidentală, cu privire la evenimentele analizate, fără o prealabilă și serioasă cercetare. Ele îmbracă de obicei forma generalizării, pornind de la teritoriul național al statului și până la întreg spațiul *lagărului comunist*. Este adevărat că a existat un program de comunizare a statelor satelite Uniunii Sovietice și că acesta s-a desfășurat sub directa dirijare a Moscovei, pe parcursul mai multor etape, însă, considerăm că nu trebuie eliminate din calculul

¹ *** *Lecții în ajutorul celor care studiază istoria P.M.R.*, Editura Politică, București, 1961.

² *** *Momente din istoria Partidului Muncitoresc Român*, Editura Politică, București, 1963.

ecuației particularitățile, atât naționale cât și regionale, acestea fiind tocmai cele care au nuanțat procesul istoric parcurs și care i-au conferit specificitatea și individualitatea regăsită în documentele de arhivă.

După ieșirea din coaliția *“puterilor axei”* România s-a angajat pe calea democratizării vieții politice. La 31 august 1944, regele a dispus reabilitarea Constituției din anul 1923. Datorită continuării stării de război, conținuturile articolelor 3 și 4, ce reglementau organizarea reprezentanței naționale, n-au putut fi aplicate³. Din acest motiv, până în noiembrie 1946, guvernarea a fost încredințată unor coaliții *“reprezentative”* a căror compoziție a cunoscut numeroase modificări. În această perioadă s-au perindat la cârma țării nu mai puțin de trei echipe ministeriale, afectate și acestea de numeroase remanieri.

Climatul politic a fost deosebit de tensionat din pricina presiunii exercitate de forțele comuniste angajate într-o teribilă luptă pentru câștigarea puterii și a purtat amprenta prezenței armatei rusești de ocupație și implicit pe cea a amestecului brutal al factorului sovietic în treburile țării⁴. Criza a culminat cu instaurarea în forță a guvernului Petru Groza în fruntea unei coaliții compusă exclusiv din formațiuni de stânga, create și coordonate de către P.C.R.⁵.

Graba sovieticilor de a instala în România un guvern fidel, cu riscul enervării partenerilor anglo-americani, a fost interpretată diferit în analiza unor istorici. Unele opinii înclină înspre încadrarea evenimentului în contextul general al etapelor standardizate⁶ ori a celor adaptate⁷ din cadrul programului sovietic de comunizarea a vecinilor europeni. Profesorul Florin Constantiniu, referindu-se în particular la momentul 6 martie 1945, consideră că acesta este în legătură cu ofensiva declanșată de germani în Ungaria, în speranța obținerii unui succes care să omagieze apropiata sărbătorire a zilei de naștere a Führerului⁸. În felul acesta poate fi explicată atât implicarea fățișă și violentă a lui Vâșinski în îndepărtarea generalului Rădescu, cât și reacția tardivă a partenerilor occidentali.

³ Virgiliu Țărău, *Alegerile trucate de la 19 noiembrie 1946. Strategie și practică electorală*, în *Istoria contemporană a României*, Editura Accent, Cluj-Napoca, 2001, p. 295.

⁴ Ioan Scurtu, *Istoria Partidului Național Țărănesc*, Editura Enciclopedică, București, 1994, p. 498.

⁵ Dinu C. Giurescu, *Guvernarea Nicolae Rădescu*, Editura ALL, București, 1996, p. 323.

⁶ John R. Barber, *Istoria Europei moderne*, Editura Lider, București, 1993, p. 465-466.

⁷ Pierre Miza, Serge Berstein, *Istoria secolului XX. 1945-1973 Lumea între război și pace*, Editura ALL, București, 1998, p. 89-92.

⁸ Florin Constantiniu, *6 martie 1945; există o legătură între instalarea guvernului Groza și ofensiva germană în Ungaria ?*, *Revista de Istorie*, nr. 41/1993.

Privită în altă ordine de idei, organizarea unor alegeri libere sub guvernul Rădescu nu ar fi convenit coaliției F.N.D., care nu se bucura de o suficientă reprezentare în teritoriu și nici de simpatia populației, riscând să fie eliminată de pe eșichierul politic în urma unui eventual scrutin. Aceste temeri au fost exprimate clar de Vasile Luca în ședința F.N.D. din 21 februarie 1945: *“Rădescu are intenția să vină cu o lege administrativă pentru alegeri. Eu cred că noi nu suntem împotriva alegerilor, dar alegerile trebuie pregătite, mai ales într-o țară unde a fost o dictatură fascistă, care a dus război împotriva aliaților și în primul rând trebuiesc nimicite rămășițele fasciste din aparatul de stat și din viața generală a țării, crearea instituțiilor democratice care să garanteze libertatea alegerilor. Acest lucru îl poate face numai un guvern întrădevăr hotărât, care reprezintă masele poporului, nu unul care a venit cu jandarmi să facă alegeri de comitete de fabrică ... Un asemenea guvern nu poate da nici un fel de garanție pentru alegeri libere. Deci, înainte de democratizarea țării nu se pot face alegeri libere. Așa cred eu că trebuie răspuns la încercarea de alegeri pe care o intenționează Rădescu”*⁹.

Conferința de la Postdam, desfășurată între 17 iulie-2 august 1945 a stabilit condițiile în care se vor încheia tratatele de pace cu fostele țări inamice, Italia, România, Bulgaria, Ungaria și Finlanda. Comunicatul hotărârii făcea precizarea că tratatele se vor încheia numai *“cu guvernele democratice recunoscute”* de cele trei Mari Puteri¹⁰.

Chiar dacă U.R.S.S. a recunoscut guvernul F.N.D. la 6 august, S.U.A. și Marea Britanie au refuzat orice tratative, afirmând că nu vor semna tratatul de pace decât cu *“un guvern reprezentativ, democratic”*. Încurajat de poziția anglo-americană, regele a cerut demisia guvernului, după care, datorită refuzului premierului de a dizolva echipa ministerială, a recurs la forma de protest a *“grevei regale”*.

La Conferința de la Moscova, din 16-26 decembrie 1945, a fost pusă în discuție și criza românească, soluția găsită fiind una de conjunctură, adică, introducerea în cabinetul Groza a câte unui reprezentant al partidelor P.N.Ț. și P.N.L. în scopul garantării corectitudinii iminentelor alegeri.

După consumarea momentului de la Moscova, la București au sosit reprezentanții marilor puteri, Andrei Ianuarevici Vâșinski, Averell Harriman și Sir Archibald Clark-Kerr. Pe 6 ianuarie 1946 S.U.A. și Anglia au recunoscut oficial guvernul românesc, iar a doua zi au fost introduși în cabinet liberalul Mihail Romniceanu și țărănistul Emil Hațieganu, ca miniștri fără portofoliu. Practic, acordul

⁹ Virgiliu Țărău, *loc. cit.*, p. 296-297.

¹⁰ *România. Viața politică în documente. 1946.*, Arhivele Statului din România, București, 1996, p. 39.

de la Moscova a constituit pasul final al sovieticilor în obținerea recunoașterii de către Occident a dominației lor în România¹¹.

STRATEGII ELECTORALE ADOPTATE DE FORȚELE F.N.D. DIN JUDEȚELE SATU MARE ȘI BIHOR

Pe data de 8 ianuarie 1946, guvernul a anunțat organizarea alegerilor parlamentare, fără a preciza data desfășurării acesora. În comunicatul dat presei erau inserate următoarele garanții:

1. *Efectuarea alegerilor generale legislative în cel mai scurt timp posibil.*
2. *Asigurarea libertății acestor alegeri, care vor fi făcute pe baza sufragiului universal și secret, cu participarea tuturor partidelor democratice și antifasciste, care vor putea să candideze în mod liber, prin reprezentanți, în adunarea legislativă.*
3. *Asigurarea libertății presei, cuvântului, religiei și dreptului de asociație*"¹².

Pe baza materialului arhivistic studiat poate fi urmărit modul în care a acționat coaliția de la putere în vederea câștigării alegerilor, precum și direcțiile exploatate în vederea asigurării țelului propus, cu particularitățile specifice județelor din nord-vestul țării. Acestea au fost:

- Înrolarea unui procent cât mai mare din populație în rândurile formațiunilor de stânga, în vederea controlării întregii ei activități, realizată prin:
 - creșterea numerică a efectivelor partidului comunist și a celorlalte formațiuni politice și organizații de masă aflate în coaliția F.N.D.,
 - întărirea alianței P.C.R. cu P.S.D. în cadrul F.U.M. și participarea la alegeri pe liste comune,
 - sporirea rolului Frontului Plugarilor și sprijinirea celorlalte formațiuni politice,
- Subordonarea și controlul principalelor sectoare ale vieții publice și economice, realizată prin:
 - acapararea aparatului administrativ, a armatei și a structurilor de coerciție și siguranță,
 - controlul activității economice prin intermediul sindicatelor,

¹¹ Dennis Deletant, *România sub regimul comunist*, Fundația Academia Civică, București, 1997, p. 56.

¹² *Crișana*, anul II, nr. 8/10 ianuarie 1946.

- controlul sectorului micilor meseriași și comercianți prin intermediul cooperăției,
- captarea voinței țărănimii prin intermediul reformei agrare,
- Exploatarea succesului obținut la Conferința de Pace de la Paris, în problema retrocedării Ardealului de Nord,
- Monitorizarea activității opoziției și discreditarea reprezentanților și membrilor săi.

Aminteam că printre măsurile adoptate de F.N.D., transformat din 17 mai 1946 în B.P.D. s-a înscris și aceea de monitorizare strictă a activității opoziției, în special a P.N.Ț., combinată cu intoxicarea mediatică a populației printr-o campanie de denigrare a fruntașilor acesteia.

În acest scop, organele administrației de stat, prefecturile, preturile și primăriile au fost obligate să semnaleze orice mișcare a adversarilor politici și să informeze imediat pe filiera ierarhic superioară. La fel trebuiau să procedeze organele de ordine, jandarmeria și poliția. În paralel cu aceste instituții la nivelul fiecărei organizații județene a P.C.R. s-a organizat câte un *“cerc de informare și documentare”* care avea ca obiect de activitate culegerea de date în legătură cu membrii partidelor rivale, să infiltreze informatori în rândurile acestora, să confecționeze la nevoie probe false în scopul denigrării acestora și în general, să coordoneze întreaga activitate propagandistică. În acest sens, a fost lărgită rețeaua de informatori în teritoriu iar posturilor de jandarmi le-au fost alocate fonduri bănești speciale pentru plata delanșierilor. Pentru publicitatea materialelor electorale a fost sporit numărul ziarelor coaliției.

Pentru refacerea imaginii epocii în cauză vom recurge la prezentarea unui colaj alcătuit prin selecționarea clișeele cele mai sugestive.

“Cercul de informare și documentare” al regionalei din Oradea lucra *“cu 2 activiști, tovi: Waldmann László și Walter Rabinovici, împreună cu un colectiv format din 3 tovi și ține ședințe de două ori pe săptămână, miercurea, ora 16-18 și sâmbăta, ora 18-20 – după cum se arăta în raportul de activitate pe luna iulie 1946 - în actuala campanie electorală, scopul principal al Cercului este strângerea de material informativ și de documente pentru sprijinirea campaniei. Celelalte scopuri, culturalo-educative, vor urma după terminarea acestei campanii”*¹³. Raportul punctează apoi principalele activități desfășurate în perioada de timp indicată:

1. *S-au trimis circulări tuturor organizațiilor de plase, cerându-se informațiuni și date asupra persoanelor din conducerea partidelor “istorice”, cât și asupra tuturor adversarilor noștri.*

¹³ Arhivele Naționale-Direcția jud. Bihor (în continuare AN-DJBh), fond *Comitetul jud. Bihor al P.C.R.*, dosar nr. 29/1946-1947, f. 2.

2. *Am cercetat și am aflat numele unui mare număr din persoanele din conducerea partidelor "istorice", în special din PNȚ.*
3. *Am început strângerea de material documentar, obținând până acum documente numai asupra unui mic număr de persoane. Am obținut de asemenea câteva piese privind acțiunea politică a PNȚ.*
4. *Se citesc zilnic ziarele "Dreptatea" și "Libertatea" prelucrându-se – de câte ori este cazul – materialul oferit. S-a dat până acum material pentru articolul în legătură cu politica "istoricilor" și s-a comunicat data congresului liberal (Brătianu) la Oradea, la 29.VII. a.c.*
5. *S-a cetit un volum din colecția ziarului "Gazeta de Vest" apărut înainte de război.*
6. *În deplasările sale în județ, tov. Waldmann, a luat contact cu tovii și le-a dat indicațiuni pentru strângerea de material.*

Din punct de vedere administrativ, am făcut dosare pe plase, am introdus un index general de nume, am comandat și sunt în curs de executare, fișe personale și ținem evidența pe profesii a persoanelor din localitate.

În perioada dela 1-15 Iulie, în afara numelui aproape a tuturor persoanelor din conducerea PNȚ din oraș și județ și a câtorva din PNL, și a unor documente asupra câtorva din aceste persoane, am obținut și câteva copii după procese verbale, scrisori și ordine circulare ale PNȚ, care urmează a fi prelucrate și întrebuințate.

Desigur, aceasta este o cantitate prea mică de material documentar, dar aceasta se datorește atât lipsei noastre de experiență în această direcție, cât și faptului că nu am găsit încă elementele românești necesare, care să cunoască persoanele din partidele "istorice", sau cel puțin activitatea lor.

Am cerut resortului de cadre să ne comunice numele tovilor români și românce de încredere, pe care l-am putea întrebuința și chiar – eventual – înscrie în partidele "istorice" pentru a ne servi de informatori.

Al doilea motiv stă în faptul că marea majoritate a "istoricilor" au fost refugiați în anii 1940-1945 și deci, activitatea compromițătoare au avut-o acolo. Pentru aceasta vom lua contact cu organizațiile noastre din locurile la care aceștia au fost refugiați.

O greutate în calea efectuării muncii noastre este și faptul că nu avem o dactilografă permanentă, fiind nevoiți să executăm noi înșine, nu numai administrația, dar chiar și baterea la mașină a circulărilor, scrisorilor, copiilor etc."¹⁴. În raportul de activitate din luna iulie, cercul oferă o expune o serie din rezultatele obținute: "În perioada de timp sus indicat, secția noastră a continuat strângerea numelor respective, a persoanelor dușmane regimului actual, precum și a datelor concrete, a faptelor lor cu documente.

¹⁴ *Ibidem.*

Nume, adică persoane dușmane, multe am putut afla prin ajutorul colectivului nostru și prin tovarășii încredințați din plăși, dar documente asupra cazurilor concrete numai puțin am putut afla și procura.

Cu toate acestea, am putut strânge date concrete asupra unor fruntași ai PNȚ, cum sunt Dr. Chiș Eugen, ing. Vaida și soția dela C.F.R., Olga Caba, învățătoare și alții mai mici, iar dintre fruntașii distinși, Dr. Lascu Octavian”¹⁵.

După cum reiese și din raport, în teritoriu a fost dezvoltată o rețea de informatori care alimentau autoritățile cu date.

Învățătorul Stana Ioan din comuna Vadu Crișului, județul Bihor, era reclamat că atăta populația contra regimului și contra ungurilor: “Noi, subsemnații, constatăm prin pezentul proces verbal că numitul învățător Stana Ioan, din comuna Vadu Crișului este un element foarte periculos democrației, și caută pe toate căile să atăte populația contra partidelor și contra naționalităților conlocuitoare.

În ziua de 14 Iulie 1946, cu ocazia unui bal, a început să cânte cântece antidemocrate și în tot timpul petrecerii a adus insulte Guvernului, înjurându-l cum îi venea la gură. Cu toate intervențiile și rugămințile pe care i le-a adresat notarul comunei, Deleanu Cornel, s-a aprins mai tare și în jurul lui s-a mai adunat un grup de studenți din Cacuciul Vechi, pe cari îi vom verifica ulterior.

Numitul învățător, la toate ocaziunile de întruniri ale sătenilor, lovește mereu în Guvern și spune poporului că va veni Maniu la putere și va termina el cu toți democrații, pe care îi va ști el teroriza, iar alții vor plăti cu viața democrația.

Din informațiile primite verbal, acesta și în decursul școlii a introdus în sufletul copiilor ura față de naționalitățile conlocuitoare.

Împiedică sub toate formele făurirea democrației adevărate, pentru care au murit milioane de oameni, și prin politica de ură și învrăjbire dusă de el în popor nu poate să înflorească în comuna Vad nici un partid democrat.

Din declarațiile anexate la prezentul proces verbal, reiese că numitul învățător este un element care turbură liniștea locuitorilor și făurirea democrației și în plus înjură cum I vine la gură Guvernul Petru Groza.

Mai spune că populația este terorizată prin faptul că țara este condusă de derbedei și nu de oameni cinstiți, cari nu știu altceva decât să stoarcă ultima vlagă din țărani și muncitori pentru a se putea îmbogăți ei, cari toată viața au fost pușcăriași și cari nu sunt buni decât de spânzurat, pentru a scăpa țara de trântori.

În consecință, este dușmanul poporului, a democrației și a Guvernului, fapt pentru care cerem urgent ridicarea lui și internarea sau punerea la temniță grea pentru înjurăturile aduse Guvernului și întregului Guvern.

¹⁵ Ibidem, f. 3-4.

A fost tolerat prea mult până acum acest învățător și deci, urmează în cel mai scurt timp să fie pus sub teroarea care a avut-o clasa muncitoare sub Maniu, când a dat muncitorilor gloanțe în loc de pâine"¹⁶.

Studentul Doboși Romul din Halmeu era reclamat că în cursurile destinate alfabetizării soldaților grăniceri din Halmeu, județul Satu Mare, a făcut propagandă "manistă". În raport se afirma că "*Studentul Doboși Romul din comuna Halmeiu, cu prilejul ținerei cursurilor de analfabeți cu soldații Companiei Grăniceri Halmeiu, a cerut Coman. Comp. Ca să-I dea voie și lui să asculte la aceste cursuri și să ajute Drei. Învățătoare Ludovica Marin, ce era însărcinată cu aceste cursuri.*

Obținând aprobare, a luat parte în fiecare zi la cursuri împreună cu susnumita învățătoare, făcând însă și propagandă manistă printre soldați, profitând de faptul că nici o persoană de încredere din partea organelor militare nu a asistat la cursuri.

La cercetări, susnumitul student nu recunoaște să fi făcut propagandă manistă.

Studentul Doboși este membru în Partidul lui Maniu iar tatăl său este avocat și conducător în Partidul lui Maniu. La fel, Dra. Învățătoare Ludovica Marin, este o veche manistă"¹⁷.

Profesorul Tătar Vasile era și el reclamat pentru faptul că face propagandă țărănistă în satele comunei Suplacu de Barcău: "*Numitul Tătar Vasile vine de 2-3 ori pe lună în comuna Suplacu de Barcău, când imediat pleacă în comunele din jur sub masca de colector de cereale, ivindu-se numeroase reclamații pe tema cântăririi cerealelor din partea acestuia, care le cântărește în favoarea sa.*

Sub această mască poate să facă și propagandă ostilă Guvernului, fără a fi suspectat de autorități, și aceasta o face numai de la om la om, fiindcă, din informațiuni s-a stabilit că și în regiune nu a avut loc nici o adunare Țărănistă-Manistă. Cu toate acestea, însă, locuitorii din comuna Borumblaca de lângă Barcău, posedă toți carnete de membru de partid N.Ț.-Maniu. Nu se înscriu în partidele democratice, motivând că lor nu li s-a dat pământ și că se atribuie prea multe drepturi ungurilor. Cauza reală însă, este existența acestui Tătar, care peste vară a fost pe teren la mașinile de treier ale lui Hendea, la moara acestuia din Suplacu de Barcău și celelalte 6-7 din jur, iar acum, e camuflat sub masca de colector de cereale.

Este și explicabil că susnumitul face propagandă ostilă Guvernului, deoarece, pereții moarei și fabricii de ulei a lui Hendea, sunt de jur împrejur cu semne de propagandă Manistă (un cerc în care este scris T.I.M.)"¹⁸.

¹⁶ *Idem*, fond Comitetul jud. Bihor al P.C.R., dosar nr. 5/1945-1947, f. 92.

¹⁷ AN-DJBh, fond Inspectoratul de Jandarmi Oradea, dosar nr. 36/1946, f. 149.

¹⁸ *Idem*, f. 165.

În continuare prezentăm câteva exemple din campania de intoxicare mediatică dusă împotriva frunțașilor opoziției.

În organul local de presă al P.C.R., *Crișana*, liderul bihorean al organizației P.N.Ț. era acuzat că s-a îmbogățit fraudulos și că a colaborat cu naziștii în timpul războiului. În articol se spune: *“Ne-am pus întrebarea: oare va cuteza Partidul Național Țărănesc să-l trimeată pe d-l dr. Roxin Teodor în județul Bihor, unde toată lumea-i cunoaște trecutul ? Am fost prea naivi. D-l Roxin nu Este nici mai bun nici mai rău decât ceilalți frunțași <democrați> ai acestui partid <istoric> D-lui s-a îmbogățit prin politică pe spinarea țăranilor bihoreni, pe spinarea Statului pe care l-a frustrat, pe spinarea poporului pe care l-a trădat, colaborând cu nemții în timpul ocupației. Dar așa au procedat și ceilalți din “anturajul” d-lui Maniu. Și în urma urmei, d-l Roxin poate să invoce că d-lui nu a făcut decât afaceri, în timp ce colegul lui de partid și de <șefie de județ>, Sever Bocu, s-a făcut bardul însuflețit al lui Antonescu, al lui Hitler al cămășii verzi și al <cruciadei antisovietice>”¹⁹.*

Într-un alt număr al ziarului era ridiculizată adunarea electorală organizată în Oradea de P.N.Ț., acreditându-se ideea nepopularității acestui partid, motivată prin numărul mic de participanți: *“Eri a avut loc la Oradea o mare adunare a organizației județene maniste. “Massa” național-țăranistă compusă în majoritate din elevi de liceu, avocați și câțiva țărani chiaburi cu cizme lustruite, s-a adunat mai întâiu în fața sediului organizației maniste, deplasându-se apoi spre plajă. Aici a ținut o cuvântare prea-vestitul și cunoscutul “șef manist”, Teodor Roxin, (cel cu spirtul negru) care în cuvântarea domniei sale a afirmat că “în jurul lui Maniu se grupează azi toți românii cinstiți”, au înțeles de bună seamă oamenii ... cinstiți de teapa dumisale”²⁰.*

Avocatul Dr. Pelle Ioan, frunțaș al P.N.Ț. era acuzat ca fiind antidemocrat deoarece era apărătorul moșierului Pincaș Iosif din comuna Balc, în procesul deschis de acesta împotriva actului de expropriere “pe cale revoluționară” a moșiei lui: *“Fiecare avocat este liber să apere pe cine oricine îl plătește. Nu-i putem imputa nici d-lui dr. Pelle Ioan că a luat însărcinarea de a reprezenta interesele moșierului și bancherului Pincaș, care s-a descoperit mare expert agronom și a reușit să facă ca moșia sa dela Balc să fie declarată <fermă model> și care, cu ajutorul d-lui avocat Pelle, încearcă să reia pământul dela țăranii împroprietăriți. Comisia interministerială, descinsă la Oradea, a decis ca întreaga chestiune a <fermei model> să fie anchetată la fața locului. În așteptarea hotărârii ce se va lua, ne mărginim să constatăm că felul cum a*

¹⁹ *Crișana*, anul II, nr. 65/26 martie 1946.

²⁰ *Idem*, anul II, nr. 66/27 martie 1946.

înțeles să apere d. dr. Pelle interesele clientului său în fața comisiei interministeriale, s-ar potrivi mai mult cu coloritul politic – verde – pe care îl arborase în timpul dictaturii antonesciene, decât proaspetelor sale <convingeri democratice>²¹ ”.

Profesorul universitar, preot Pașca Ioan din comuna Buteasa, județul Satu Mare, era acuzat că l-a împușcat pe consăteanul său, țăranul Ilie Vasile, pentru că nu era de acord cu reforma agrară²². Tot în Satu Mare, preotul Pop Vasile, membru al P.N.Ț., din comuna Odoreu, era acuzat că l-a dat afară din biserică pe credinciosul Grăglici Petru, din motive politice²³.

DESFĂȘURAREA ALEGERILOR ÎN JUDEȚELE SATU MARE ȘI BIHOR

În perioada premergătoare alegerilor, Ministerul Afacerilor Interne a ordonat executarea de urgență a unui recensământ a populației și întocmirea evidenței persoanelor care beneficiază de dreptul de a vota, dat fiind faptul că noua lege electorală a introdus o serie de incompatibilități, după cum a și lărgit masa electorală prin acordarea dreptului de vot femeilor și militarilor. În luna august, prefectura județului Satu Mare a raportat situația în legătură cu numărul și compoziția populației²⁴.

Alături de populația cu cetățenie română, în județ mai viețuiau un număr de persoane fără cetățenie, apatrizi, sau cu cetățenie străină, fără drept de vot, încadrați în categoria “*supuși străini*”.

În urma recensământului s-a stabilit că în județ existau un număr de 162609 de cetățeni cu drept de vot.

Pentru desfășurarea unitară a întregii campanii electorale și în scopul coordonării activităților ei specifice, la nivelul fiecărei plase s-au organizat comitete electorale iar la nivelul județului, un “*Comitet Central Electoral*”. În regulamentul de funcționare al acestuia din urmă este definită succint sfera de activitate, după cum urmează: “*Se constituie Comitetul Central Electoral pentru realizarea Comandamentului Unic pe întreaga perioadă a alegerilor, compus din reprezentanții celor șase partide care alcătuiesc B.P.D.-ul, precum și câte un reprezentant al Confederației Generale a Muncii și o reprezentantă a Federației Democratice a*

²¹ *Crișana*, anul II, nr. 49/8 martie 1946.

²² Arhivele Naționale ale României-Direcția jud. Satu Mare, (în continuare AN-DJSM) fond *Prefectura jud. Satu Mare*, dosar nr. 78/1946, f. 7.

²³ *Sătmarul*, nr. 21/1946.

²⁴ AN-DJBh, fond *Inspectoratul General Administrativ. Circa VIII Oradea*, dosar nr. 13249, passim.

Femeilor Române. Comitetul Central Electoral cuprinde următoarele șase secțiuni: Electorală, Propagandă, Administrativă, Economică, Financiară și Transporturi. Secțiunea Propagandă și Presă este însărcinată cu alegerea și sistematizarea informațiilor, cu organizarea propagandei pe baza platformei-program a B.P.D.-ului și cu combaterea propagandei adversarilor, organizarea întrunirilor, difuzarea poziției B.P.D.-ului în diferite chestiuni, cu toate mijloacele de propagandă ca: manifeste, broșuri, afișaj, placarde, decorări, radio, cinematograf"²⁵. În 24 iulie se constituie comitetul plasei Carei format din :

- Mărieș G.Alexandru, liderul P.S.D. – președinte,
- Leucea Leon (P.S.D.) și Tivadar Ioan (P.C.R.) – secretari generali,
- N. Cadariu, primarul orașului și președinte al Frontului Plugarilor, și Ritli Adalbert, secretarul general al plasei – la secția de propagandă²⁶.

În 3 august s-a constituit comitetul plasei Ugocea. Compoziția acestuia era mai amplă și erau dublate toate funcțiile prevăzute în schema de organizare, prin combinarea membrilor partidelor din coaliție²⁷ :

- *"Blocul de plasă"*:
 - Ioan I.Rațiu, supleant Raban Constantin, P.S.D.,
 - Boca Vasile, supleant Soós Francisc, P.C.R.,
 - Ing. I. Codreanu, supleant Boloca Gheorghe, Frontul Plugarilor,
 - Părinte Constantin Varlan, supleant Feier Vasile a lui Mihai, P.N.L.-Tătărăscu,
- *"Secțiunea Electorală și Propagandă"*:
 - Andreica Ioan, supleant Șerban Mihai, P.S.D.,
 - Doroș Adrian, supleant Sabău Ioan, P.S.D.ș
 - Micuia Ioan, supleant Kénnya Iuliu, P.C.R.,
 - Jákó Iosif, supleant Fazekás Alexandru, P.C.R.,
 - Huzău Ioan, supleant Popșa Vasile, Frontul Plugarilor,
 - Buga Vasile, supleant Bohotici Gheorghe, Frontul Plugarilor,
 - Negru Ioan, supleant Bumb Grigore, P.N.L.-Tătărăscu,
 - David Ioan, supleant Mândruț Petru, P.N.L.-Tătărăscu,
- *"Secțiunea Administrativă și Financiară"*:
 - Iuliu T.Pop, supleant Tóth Carol, P.S.D.,
 - Hossu Valer, supleant Tóth Gheorghe, P.S.D.,
 - Mihalka Zoltan, supleant Doroghi Francisc, P.C.R.,
 - Matiaș Gheorghe, supleant Vida Gavril, P.C.R.,

²⁵ AN-DJSM, fond *Prefectura jud. Satu Mare*, dosar nr. 109/1946, f. 9-10.

²⁶ *Democratul*, nr. 47/1946.

²⁷ AN-DJSM, fond *Prefectura jud. Satu Mare*, dosar nr. 23/1946, f. 148.

- Medeșan Gavrilă, supleant Botezan Gheorghe, Frontul Plugarilor,
- Roman Vasile, supleant Mureșan Andrei, Frontul Plugarilor,
- Vasiloiș Eugen, supleant Hanus Ioan, P.N.L.-Tătărăscu,
- Recsan Vasile, supleant Feier Vasile, P.N.L.-Tătărăscu,
- *“Secțiunea Transporturi”*:
 - Ioan I.Franț, supleant Tóth Francisc, P.S.D.,
 - Pasternak Adolf, supleant Petraș Andrei, P.C.R.,
 - Paul Ioan, supleant Chira Vasile, Frontul Plugarilor,
 - Marița Grigor, supleant Ignat Grigore, P.N.L.-Tătărăscu
- *“Secțiunea Economică”*:
 - Maksay Iosif, supleant Popovici Ioan, P.S.D.,
 - Zicherman Izidor, supleant Mihalka Cornel, P.C.R.,
 - Șiman Dumitru, supleant Nmeș Iosif, Frontul Plugarilor,
 - Dumitru Vasiel, supleant Zbona Vasile, P.N.L.-Tătărăscu,
- *“Organizarea Blocului Electoral pe comune”*:
 - pentru comunele Porumbăști și Tururlung – Soós Francisc, Maksay Iosif și Dudaș Mihai,
 - pentru comunele Drăgușani și Gherța Mică – părintele Varlan Constantin,
 - pentru comunele Bătarci și Tarna Mare – Codreanu Ioan, Ing. Iuliu T.Pop, David Petre.

Biroul Electoral Județean Bihor a fost constituit pe 15 octombrie 1946. Președintele acestuia a fost Dr. Mădărescu Ioan, primpreședintele Tribunalului Bihor iar vicepreședinte al biroului a fost numit Dr. Ungur Alexandru, primprocuror în Satu Mare. Biroul Electoral Județean a stabilit un număr de 88 circumscripții electorale, dintre care 10 în orașul Satu Mare, și încă 7 circumscripții militare²⁸. În aceeași zi, conform Decretului Regal nr. 3033/1946 au fost depuse și listele electorale.

În general operațiunea de votare a decurs în liniște, grație măsurilor de siguranță create de putere dar și a fricii care a grevat întreaga atmosferă a acelor zile. Nu au fost semnalate incidente majore decât unele atitudini ostile, izolate, atât din partea unor cetățeni cât și din partea unor slujbași ai statului, care scăpaseră epurării. Ulterior a fost întocmită o evidență a lor, în vederea eliminării din serviciu²⁹.

În județul Bihor au fost aplicate aceleași măsuri. Rezultatele recensământului populației au fost comunicate de prefectură în luna septembrie³⁰:

²⁸ *Sătmăru*, nr. 92/1946.

²⁹ Claudiu Porumbăcean, *loc. cit.*, p. 138.

³⁰ AN-DJBh, fond *Inspectoratul General Administrativ. Circa VIII Oradea*, dosar nr. 13249/1946, *passim*.

Procentul înscrierilor în listele electorale a fost foarte ridicat, cu excepția orașului Oradea, mai greu de controlat de către autorități³¹.

Biroul Electoral Județean a fost convocat pe date de 29 octombrie 1946 pentru validarea listelor de candidatură depuse de formațiunile politice și de independenții angajați în bătălia electorală. O parte a acestor lista au fost anulate pentru diverse motive. Pentru edificare redăm din procesul verbal încheiat cu această ocazie:

“Noi, Dr. Adrian Mihalca, Președintele Biroului Electoral jud. Văzând Înaltul Decret No. 1471, publicat în Monitorul Oficial No. 239 din 15 Octombrie 1946, prin care Corpul Electoral din tot cuprinsul țării este convocat în vederea alegerilor Parlamentare pentru ziua de 19 Noembrie 1946.

Văzând dispozițiunile art. 27 din Legea No. 560/1946, conform cărora declarațiunile de candidatură se fac la Biroul Electoral, cu încadrarea din a doua zi după convocarea Corpului Electoral, în cel mai târziu cu 20 zile înainte de data fixată pentru alegeri, până la ora 20 a ultimei zile.

Văzând că termenul pentru depunerea candidaturilor a expirat astăzi, 29 Octombrie 1946, ora 20.

Constatăm:

Că în vederea alegerilor ce vor avea loc în ziua de 19 Noembrie 1946, până în ziua de astăzi, 2 Octombrie 1946, ora 20 s-au depus următoarele declarațiuni de candidatură:

Lista No. 1 de ordine, înregistrată la No. 4 din 16 Octombrie 1946, ora 8 și 5 minute, complectată cu declarațiuni de acceptarea în termen legal, și cu depunerea sumei fixată de Biroul Electoral Județean, pentru imprimarea buletinelor de votare cu semnul distinctiv sela No. 4 din tabloul de semne electorale (Soarele) prin care sunt propuși: 1. Lothar Rădăceanu, 2. Pătrașcu Andrei, 3. Dr. Ioan Oancea, 4. Costea Nicolae, 5. Bica Ludovic, 6. Ștefan Kendi, 7. Mihai Florescu, 8. Linca Florea, 9. Stanciu Enea, 10. Popescu C.Nicolae, 11. Nestorescu Dumitru, 12. Gazdag Coloman, 13. Gheorghe Munteanu, 14. Blagi Florica. Ultima candidată înlocuiește pe fostul candidat, Octavian Iuga pe baza petiției înregistrată la No. 34 din 29 Octombrie 1946, făcută în condițiunile art. 31 alin. 2 din Legea Electorală.

Lista No. 2 de ordine, înregistrată la No. 5 din 16 Septembrie 1946, ora 8,25, complectată cu declarații de acceptare și depunerea sumei fixate pentru costul și imprimarea buletinelor de vot, cu semnul distinctiv dela No. 2 de ordine din tabloul semnelor, prin care sunt propuși: 1. Cziko Laurențiu, 2. Huszár Alexandru, 3. Szukó Margareta, 4. Kovács Elek, 5. Szabián Cornel,

³¹ *Idem*, fond Prefectura jud. Bihor-Actele Subprefectului, dosar nr. 91/14549/1946, f. 32.

6. Szücs Josif, 7. Munkácsi Samuil, 8. Köteles Josif, 9. Faragó Cărol, 10 soția lui Petvai Samuil, 11. Gál Anton, 12. Soția lui Lukács Emeric, 13. Tóth Emeric, 14. Bánhegyesi Josif.

Lista grupării independente, cu cap de listă Olah Alexandru, fără semn, a fost cu No. de ordine 3, înregistrată la No. 6 din 16 Octombrie 1946, a devenit nulă în baza art. 29 aliniatul III din legea electorală, prin nedepunerea sumei fixate de biroul electoral, pentru costul buletinelor de vot, așa că această listă nu poate primi număr de ordine ca listă definitiv valabilă de candidatură.

Lista cetățenească independentă, cu cap de listă Held Josif, fără semn, fostă cu numărul de ordine 4, înregistrată la No. 7 din 16 Octombrie 1946, a devenit nulă în baza art. 29, aliniatul III din legea electorală, prin nedepunerea sumei fixate de Biroul Electoral pentru costul buletinelor de vot, așa că această listă nu poate primi număr de ordine ca listă definitiv valabilă ca candidatură.

Lista Partidului Social Democrat, cu cap de listă Tiron Albani, cu semnul, No. 40 de ordine din tabloul de semne electorale (fântâna cu cumpănă) fostă cu numărul de ordine 5, înregistrată la No. 19 din 25 Octombrie 1946, a devenit nulă în baza art. 29 aliniatul III din legea electorală, prin nedepunerea sumei fixate de Biroul Electoral pentru costul buletinelor de vot și a certificatelor de alegători, așa că această listă nu poate primi număr de ordine ca listă definitiv valabil de candidatură.

Lista No. 3 de ordine, înregistrată la No. 31 din 29 Octombrie 1946, ora 9 dimineața, completată cu declarații de acceptare și cu depunerea sumei pentru costul buletinelor de vot, cu semnul distinctiv cu No. 1 de ordine din tabloul de semnele electorale (unghi drept) prin care sunt propuși: Lascu Octavian, Trachioiu Mihail, Centea Emil, Dr. Mitran Francisc, Sârbu Silviu, Păunescu Pavel, Maxim Virgil, Mândruțescu Mihai, Diaconescu Ioan, Mitran Mihai, Gui Augustin, Moș Mihai, Negreanu Pavel, Fechete Nicolae. Candidatura dela poziția 4 a lui Dr. Mitran Francisc a devenit nulă prin declarația legalizată la notarul public, prin procesul verbal No. 325/1946, prin care revocă declarația de acceptare a candidaturii de pe această listă, așa că urmează să fie șters din listă.

Lista No. 4 de ordine, înregistrată la No. 35 din 29 Octombrie 1946, orele 17, completată cu declarații de acceptare și cu depunerea sumei pentru costul buletinelor pentru costul buletinelor de vot, cu semnul distinctiv dela No. 31 de ordine din tabelul de semne electorale (ochiul) prin care sunt propuși: Dr. Roxin Teodor, Dr. Pop Romul, Chiș Eugen, Domocoș Ioan, Țepelea Gavril, Anastasiu Constantin, Petrișca Iuliu, Vaida Virgil, Marcău Nicolae, Pop Dumitru, Anton Alexandru, Vidican Gheorghe, Teoran Iosif. Candidatura dela poziția 3, din prezenta listă, a dlui. Dr. Chiș Eugen, a devenit nulă prin declarația legalizată la notarul public, prin procesul verbal No. 324/1946, prin care revocă declarația de acceptare a candidaturii dela această listă, așa că urmează a fi șters din listă.

Lista No. 5 din ordine, înregistrată la No. 36 din 29 Octombrie 1946, orele 18, complectată cu declarații de acceptare și cu depunerea sumei pentru costul buletinelor de vot, cu semnul distinctiv dela No. 21 din ordine din tabloul de semne electorale (două circonfereințe concentrice) prin care sunt propuși: Ionaș Dumitru, Fabian Ștefan, Vușcan Gheorghe, Balla Ștefan, Popa Maria, Borșoș Alexandru, Cozma Alexandru, Herczeg Maria Vilhelmina, Mucsisi Ștefan, Serac Aurel, Silaghi Josif, Ionaș Ioan, Sclipcea Mihai, Ionaș Petre.

Lista No. 6 de ordine, înregistrată la No. 39 din 29 Octombrie 1946, orele 19,30, complectată cu declarații de acceptare și suma pentru costul buletinelor de vot, cu semnul distinctiv dela No. 28 de ordine din tabloul de semne electorale (scara) prin care sunt propuși: Lupu Ștefan, Ing. Crăciun Iosif, Dr. Mitran Francisc, Dănciulescu Anton Dr. Dumbrăveanu Cornel, Mărculescu Ionel, Nemeș Ludovic, soția lui Groza Alexandru, Grosu Lazăr Volf, Ing. Pinter Ștefan, Lukács Ladislau, Peskó Sighismund, Gátner Ioan, Holban Vasile.

Văzând că propunătorii declarațiilor de candidatură sunt alegători înscriși în listele electorale și fiind în număr legal, au semnat aceste declarațiuni.

Văzând că prin declarațiunile scrise, candidații tuturor listelor ce s-au depus au acceptat candidaturile în condițiunile cerute de lege și că în termen legal s-au depus semnele alese, autorizațiunile acestor semne, precum și costul hârtiei și imprimării buletinelor de vot, cu excepțiunile prevăzute mai sus.

Că astfel, toate listele cărora li s-a dat mai sus numere de ordine, exceptând lista grupării independente, lista cetățenească independentă, apoi lista Partidului Social Democrat Independent, întrunesc condițiunile cerute de legea electorală.

Văzând dispozițiunile art. 35 din legea electorală

Disponem

Conform art. 33 din legea electorală, constatând candidaturile propuse și arătate mai sus, au rămas ca declarațiuni valabile 6 (șase) liste din 9 (nouă) liste depuse, declarațiunile valabile cu No. de ordine și semnul distinctiv al fiecăreia se va afișa și se va comunica Comisiunei Electorale Centrale de pe lângă Ministerul Justiției, cerând să se dispună imprimarea buletinelor de vot”³².

Inspectoratul General Administrativ din Oradea a comandat subunităților din subordine executarea unor sondaje preelectorale corecte, pentru a cunoaște, preventiv, opinia corpului electoral, ca pe baza acestora să fie întreprinse măsuri menite să influențeze consimțământul alegătorilor. Acestea au fost comunicate pe date de 2 septembrie³³:

³² *Idem*, fond Prefectura jud. Bihor-Actele Subprefectului, dosar nr. 9/16722/1946, f. 109-110.

³³ *Ibidem*.

Pe timpul desfășurării votărilor, la fel ca și în județul vecin, Satu Mare, nu s-au petrecut incidente majore. Excepție a făcut plasa Beliu, unde s-a iscat o încăierare cu grupul de simpatizanți „*maniști*”, care ulterior au fost arestați și deferiți justiției, așa cum reiese din procesul verbal înaintat Curții de Apel din Oradea: *“în noaptea de 19/20 Noembrie 1946 un grup de 150-200 locuitori din comunele Archiș și Sâc jud. Bihor, au atacat pe la orele 23 pe membri secției de votare Archiș lovind și rănind grav pe președintele secției de votare, delegatul B.P.D.-ului și soferul, pe motiv că nu li s-a comunicat rezultatul alegerilor”*³⁴. Împotriva acestora a luat atitudine însuși ministrul justiției: *“Dl. Primprocuror Trib. Bihor Oradea. Rog luați măsuri ca în delictele electorale grave, vinovații să fie înaintați imediat sub stare de arest organelor de judecată . Stop. Minist. Just. Lucrețiu Pătrășcanu. No. 118331 din 26 Noemb. 1946”*³⁵.

După alegeri s-a desfășurat o anchetă la Școala de Jandarmi din Oradea și la câteva posturi, pe baza unor informații conform aici s-ar fi produs nereguli cu ocazia votărilor. Rezultatele au fost comunicate apoi Inspectoratului de Jandarmi: *“Este inexactă afirmația că dintre voturile date contra Blocului, Școala a avut numai un procent de 5-6 %, pentru că ultimii au votat Școala și Jandarmii CFR, adică 164 școala și 13 Jand. CFR, iar la despuierea scrutinului, la numărătoare, unde am asistat, atât subsemnatul cât și Lt. Col. Suciu precum și Comand. Secund. al Inspectoratului, am putut constata că dintre primele buletine desfăcute, deci ale Jand. CFR și ale Școalei, erau deja 60 pentru PNȚ și 120 pentru Bloc și după aceea a început să apară alt procent la voturi pentru Bloc.*

Făcând socoteala, deci și adăugând voturile (13) ale CFR și scăzând cca. 20 voturi ale doamnelor care au votat dimineața, se poate constata că dintre votanții Școalei au votat contra Blocului nu 5 % ci 50 %. Și aceasta numai dintre bărbați, căci la fund s-au mai găsit voturi contra Blocului, în număr de 26, care au ieșit o parte dintre soțiile Of. și Subof. dela Școală și restul dela formațiunile Inspectoratului, adică 4-5 % din totalul votanților.

1. Argumentele aduse de Școală, în susținerea tezei lor eronate și este inexactă acea afirmație că Președintele ar fi spus, citind voturile BPD-ului, că *“acestea sunt ale Școalei de Jandarmi, care a venit sub comanda Locotenentului”*, pentru că Președintele a făcut aluzie, nu la Școală ci la jandarmii concentrați (70), care au venit într-adevăr sub comanda Locot. Popa, Comand. Secund al Legiunei Jand. Bihor și și-au dat voturile categoric pentru BPD, votând repede și ieșind repede din cabină.

³⁴ *Idem*, fond Parchetul General al Curții de Apel Oradea, dosar nr. 249/1946, f. 1-2.

³⁵ *Ibidem*, f. 13.

- Atât Comand. Secund al Inspectoratului, Locot. Lascu Șeful Serviciului ECP, cât și Comand. Secund al Legiunei, au fost mereu în localul de vot și confirmă cele afirmate de Președinte șifelul cum s-a desfășurat votarea.*
2. *Este inexactă și tendențioasă afirmația că s-ar fi anulat voturi și date pe față și că aceleaua s-ar fi fost ale Inspectoratului, pentru că nu au fost anulate în timpul votărei nici un vot, ci la sfârșitul votărei, la numărătoare s-au găsit 2 buletine, care au fost anulate și anume unul că nu a fost votat și altul că ștampila s-a aplicat greșit pe 2 liste (lista nr. 1 și lista nr. 2).*
 3. *Nu avem nici o cunoștință despre aceea că în camerele ocupate de Școala de agenți s-ar fi găsit afișe ale opoziției, pentru că Școala de agenți a primit o educație bună dela Cdt. Secund al Insp. Cpt. Torsan și Lt. Lascu. Acești elevi au format și grupul artistic al Inspectoratului și au fost în propagandă la sate aproape în fiecare zi înainte de alegeri, fiind foarte însuflețiți pentru regimul democratic.*

Dacă a avut totuși cineva cunoștință despre așa ceva înainte de alegeri și nu ne-a adus la cunoștință această evidență și o expune abia acum ...

4. *Și în fine este inexactă afirmația că în timpul votărei s-a găsit un jandarm dela Inspectorat care făcea propagandă pentru opoziție. Adevărul este că Frt. Atanasiu, a cărui atitudine o cunoșteam mai demult și care a fost ținut mereu izolat de restul trupei și trimis în delegație, venind dela București din delegație tocmai în preajma alegerilor, Comand. Secund al Inspectoratului raportându-mi că numitul, în tren, a avut o comportare rea. L-am pedepsit cu 10 zile arest și mutat disciplinar în Legiunea Jand. Maramureș*³⁶.

Este dificil a ne pronunța pe marginea legalității sau a nelegalității organizării alegerilor. Cert este faptul că ele au fost controlate și gestionate de către B.P.D. aflat la guvernare și că din conținutul documentelor răzbat undele climatului tensionat sub care s-a desfășurat scrutinul. O privire retrospectivă asupra alegerilor interbelice, arată că în afara unor excepții accidentale, istoria României este punctată de victoria celor aflați la conducerea țării, sub auspiciile cărora s-au desfășurat scrutinele. Considerăm că autoritățile au practicat o formă inteligentă de furt, axată pe vicierea consimțământului corpului electoral, atât prin violență (arestări, percheziții) cât și

³⁶ *Idem*, fond, Inspectoratul de Jandarmi Oradea, dosar nr. 36/1946, f. 359-360.

prin captația interesului păturii populației defavorizate. Prezentăm în continuare scorul final, raportat în 24 noiembrie:

“Ministerul de Justiție al României comunică următoarele date asupra alegerilor parlamentare din 19 Noembrie 1946.

Din 7.859.212 înscriși în listele electorale au votat 6.934.583, adică 88,99 la sută, dintre care au obținut”³⁷:

Blocul Partidelor Democratice	4.766.630
Uniunea Populară Maghiară	569.651
Partidul Țărănesc Democrat (dr. Lupu)	156.775
Partidul Național Țărănesc (Maniu)	878.927
Partidul Național Liberal (Brătianu)	259.306
Partidul Social Democrat Indep. (Titel Petrescu)	65.528
Partidul Popular Român (P. Ghiață)	11.089
Partidul Radical al Micii Burgezii (N.N. Mateescu)	3.041
Mișcarea Național Țărănească	3.345
Restul – liste independente locale	

POLITIQUES ELECTORALES PRATIQUEES PAR LE *BLOC DES PARTIS DEMOCRATIQUES* A L'OCCASION DES ELECTIONS DE 19 NOVEMBRE 1946 DANS LES DEPARTEMENTS DE SATU MARE ET DE BIHOR
– *Résumé* –

Dans cet ouvrage sont présentées les stratégies électorales du B.P.D. dans les départements de Satu Mare et de Bihor soldées par la victoire du bloc à la suite des fraudes électorales évidentes. Les auteurs constatent que les élections de novembre 1946 ont été attentivement préparées par le B.P.D. afin d'éviter toute surprise.

³⁷ *Graiul Nou*, anul III, nr. 217/24 noiembrie 1946.